

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

VIII. De contractu societatis, & innominato simili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

D V B I V M VIII.

De contractu Societatis. Quid sit, & qua ratione iuste celebretur. de quo contractu quodam innotato, quo absque certo titulo, quinque procentum annuatim accipiuntur.

Ad s. Thom. 2. 2. q. 77.

200 **Q**uarietur primo. Quid sit contractus Societatis, & qua ratione iuste celebretur. Respondet sequentibus pronuntiatis. I. Contractus Societatis est, quo plures socij ita ad lucrandum, per negotiationem, vel officium aliquod conveniunt, ut singuli aliquid ad lucrandum utile conferant, ut est pecunia, industria, labor: siue singuli omnia, siue vnus quidem pecuniam, alius vero operam, vel vtrumque conferat, singularum fortium pecuniariarum dominio manente penes eos, qui eas posuerunt, ut communis Doctorum sententia explicat.

201 II. Contractus hic ex omnium sententia iustus ac licitus est, tribus conditionibus concurrentibus, ut ex communi recte docent Valentia q. 24. pun. 1. & Toletus l. 5. c. 41. I. Ut negotiatio sit iusta & licita. II. Ut lucrum iuste diuidatur, aut æqualiter nimirum inter singulos, si singuli sortes equalis valoris ad lucrandum contulerint, aut seruata proportione, ut eo quisque maius lucrum accipiat, quo fors ipsius est maioris valoris ad lucrandum.

202 Et quia opera & industria, utpote immediatus & efficacius concurrens, plus valet ad lucrandum, quam pecunia (quamuis & hæc quoque valeat, ut negotiationi exposita est, etiam secluso periculo, ut contra Sotum lib. 6. de Iustitia q. 5. a. 1. recte notauit Valentia loco cit.) ideo maior est operæ, quæ pecuniæ habenda ratio; etiam si forte opera secundum se minus valeat, quam pecunia secundum se, nisi valde præponderet excessus pecuniæ; quo fit, ut qui operam conferunt, sæpe magis lucrari possint, quam qui conferunt pecuniam, licet per se longe maioris pretij, ut notauit ibidem Valentia.

203 Quo spectat, ut is qui operas confert, non solum sit particeps lucri, sed etiam fortis, secundum æstimationem operarum; ita ut negotijs peractis ex tota summa, quæ ex lucro & sorte conflata erit, tantum extrahat, quantum si loco operarum, pecuniam æquivalentem contulisset; ita quidem, ut si tu conferas mille aureos, socius autem operas centum aureis æstimatas, & lucrum sit 500. aureorum, socius extrahat vndecimam partem, non solum è lucro, sed etiam ex sorte, hoc est, ex mille & quingentis aureis, adeo ut ille habeat 136. aureos, & vnã tertiam, tu vero habeas reliquas decem partes, ut prudenter aduertit Lessius c. 25. dub. 2. n. 9. contra quosdam Doctores aliter locutos; quasi is qui operas confert, pro rata parte, solum participare debeat de summa lucri, non autem de summa lucri simul & fortis.

204 Ratio est; quia alioqui conferens operam longe deterioris esset conditionis, quàm quæ pecunias contulerunt: hi enim post finitum contractum, præter par-

ticipationem lucri, suas sortes integras habent, locatori vero operæ hoc ipso, quod operæ transferunt, nihil de sorte, quam contulit, reliquum maneret. Itaque ut is, qui operas confert, non minus sit particeps tum lucri, tum fortis, quam qui ponit tantundem pecuniæ, neue ipsi soli sorte sua ac opera pereat, debet, in hoc contractu opera socij æstimari pecunia, eaq; æstimatio forti addenda est, ut fiat veluti vna fors communis, puta 1100. aureorum, ex qua socius habeat partem vndecimam, perinde ac si tantundem pecuniæ contulisset; ac proinde etiã, ut in diuisione cõpetat ei vndecima pars fortis & lucri, seu totius summe.

205 Quod si opera ipsius tanti valebat, quanti fors alterius, debetur ei dimidium totius summe: si erat æqualis tertiæ, quartæ, quintæ, vel sextæ parti pecuniæ, debetur eitercia, quarta, quinta, vel sexta, pars totius summe, quæ reperietur finitis negotijs. Alioquin societas in qua socius operam conferens solum sit particeps lucri, non etiam fortis, potius erit *Leonina*, in qua alter sociorum solum habet, damnum, alter solum lucrum, iuxta l. *si non fuerint*, ff. pro socio; quam socialis. Eodemque modo intelligendi sunt Nauarrus cap. 17. num. 151. Coarruuias lib. 3. Variar. cap. 2. & Valentia loco cit. et si rem non ita explicarint: nisi quod ob eam ipsam causam fortassis notauit Valentia, maiorem operæ quam pecuniæ habendam rationem; etiam si illud secundum se tanti non esset, quanti pecunia: ut dictum n. 202.

206 Tertia conditio est, ut damnum etiam iuste ad socios perueniat. Et quidem secluso speciali pacto, si damnum aliquod commune est omnibus sortibus, debet ab omnibus æqualiter sentiri. Si vnus tantum fors perierit, antequam scilicet communi sorti permisceretur, illi peribit, non alijs.

Eademque ratio, si quis collata industria nihil lucratus sit, soli quidem illi sua peribit industria, alij damnum in sua sorte sentire non debent: nisi inter se conuenissent, ut quodcumque damnum sortis eueniens, æqualiter ad omnes perueniret, ut cum Nauarro docent Valentia & Toletus loc. cit. vel certe nisi eadem opera ex voluntate sociorum, ita collata, ab eisque acceptata fuisset; tunc enim ut opinor eius æstimationem etiam socij præstare debent; non secus ac si quis conducto operario ad inutilem laborem, oleum simul ac operam perdidisset.

207 Sicut etiam si plures pecuniam locarunt, & casu forte vnus fiat iactura, tunc ea quidem etiam æqualiter ad omnes spectare debet, qui pecuniam locarunt, cum non magis huius, quam illius sorte perire debuerit, ut inquit Valentia loco cit. Quod intellige; post collationem sortium semel factam, ac societati comunicatã: secus si in negotiatione, per culpam socij, qui operam contulit, perierit: tunc enim ei, qui in culpa fuit, peribit; si modo talis sit, quæ ad restitutionem obliget, iuxta dicta q. 6. dub. 2. Similiter si pereat in via, dum à domino mittitur ad socium, suo utique domino peribit, ut antea dictum.

Huc etiam spectat, quod de expensis, quas industriae collator facit, recte notant Syluester V. Societas quæst. 12. Petrus Nauarrus lib. 3. de Restitut. c. 2. num. 442. eas scilicet (exceptis solum ijs, quas aut domus suæ, aut sine societatis nomine, bonoque fecisset) communes esse debere, etiam in elemofy-

nam, societatis intuitu, factas: quamuis totum hoc onus socij in negotiatorem illum rejicere possint; modo aliunde faciant illi iustam compensationem. Atq; hæc spectat ad contractû societatis secundû se.

208 Cum hoc porro contractu, stando præcise iure naturali, & vbi humanæ constitutiones nõ obstant, varij alij contractus coniungi possunt, etiam inter eosdem socios; & quidem omnes illi, qui & secundû felicitati sunt, neq; naturâ contractus societatis evertunt. Cuiusmodi sunt, tum assecuratio certi cuiusdâ lucri, puta quinque in centum; tum assecuratio capitalis; etiam si illi contractus nõ ita distinctè & explicitate cognoscantur: dummodo intentio vsuraria ab sit; & socio, qui eiusmodi onus in se suscipit, iusta compensatio fiat; nec is, præter suam voluntatem, cogatur ad eiusmodi contractus; nec cû quouis socio inæatur pactum, de eiusmodi quinario certo lucro, saluo & securo capitali, recipiendo, vt cû Caietano opusculo 17. responsione 11. Nauarro c. 17. n. 255. Conrado q. 97. de Contractibus, Maiore in 4. dist. 15. q. 49. Gabriele q. 11. dub. 10. & Syluestro V. Societas 1. q. 2. docent Couarruias lib. 3. Variar. cap. 2. Angles in 4. quæst. de societate, Toletus lib. 5. cap. 41. & Valentia q. 24. pun. 2. ex consultatione quoque Theologorum Romanorum.

209 Quamuis assecurationem capitalis, cum eodem socio celebratam, licitam esse negent Panormitanus in cap. Per vestras, de donatione inter virum & uxorem, Accursius in l. si non fuerint, ff. pro socio, & Sotus lib. 6. de Iustitia quæst. 6. art. 2. Quod tamen non probant; manet enim nihilominus dominium capitalis apud socium, cui fit assecuratio; cum alter nõ nisi dependet ab ipsius voluntate, eo vti possit.

Hinc ergo pro ratione negotiationis, recte fieri poterit, vt socius, qui alioquin ex centum collatis aureis, vi contractus societatis, probabiliter poterat sperare lucrum octo v. g. aut decem aureorum, saluo & securo capitali, possit ex societate, adiunctis duobus illis alijs contractibus, annuatim recipere quinque; datis nimirum vno vel duobus aureis, pro assecuratione capitalis, & duobus vel tribus alijs, pro assecuratione lucri minoris, vt recte notauit Valentia loco citato.

210 Quamquam si indifferenter cum quouis, & in quavis negotiatione, talis contractus celebretur, sæpe iniustus esse possit; cum non omnis negotiatio præbeat tantum lucrum, vt saluo quinario lucro, debita fiat compensatio, pro duplici illo onere socijs imposto. Quo casu proinde, nisi socij per quãdam transactionem, sibi mutuo quasi condonent, quod alter bona quidem fide, sed iusto plus accipit, iustus non erit talis contractus.

211 Eandemq; sententiam fuisse ac ex instituto tuetur Lessius lib. 2. cap. 25. dub. 3. vbi præterea etiam citat Franciscum Garziam de Contractibus parte 2. cap. 17. Angelum V. Societas, Lopez lib. 1. de Contractibus cap. 65. Bartholomæum Medinam in sua Instructione §. 27. Eademq; sententia inquit, nuper à doctissimis viris, absque vlla difficultate, fuit Romæ approbata, & passim in Italia est in vsu, vt ex formulis impressis mercatorum constat. Denique plurimi hoc tempore per Italiam, Hispaniam, Germaniam, Galliam, Sacræ Theologiæ Professores celeberrimi, eandem absque dubitatione tradunt; fa-

uente etiam Iure Canonico cap. Per vestras, de donatione inter virum & uxorem, & iure Ciuili l. si non fuerint, ff. pro socio.

212 Accedit, inquit, quod mercatores sic malint contrahere, quam aliter; maius enim lucrum sic percipiunt: assecurationem enim fortis sæpe non magni æstimant; quia norunt eam secure impendere; vel si exponunt eam periculis, & res male cesserit, cogitant se non fore soluendo; ac proinde depositorem fore dampni participem: quod sæpe fieri videmus. Lucrum autem incertum, quod illis offertur, libenter certo pretio redimunt; quia sperat se multo plus lucraturus: & tales venditiones & emptiones rerû, non habentium certum euentum, inter eos sunt creberrimæ: adde, quod ex tali contrahendi formula, non cogantur rationes suas & computus alijs patefacere. Itaq; tantum abest, vt ad contractum assecurationis, & certæ pensionis annuæ pro lucro sperato, adigantur mercatores inuiti, vt alia ratione plerosque nolint ad societatem admittere, aut eorum negotia curare.

213 Neq; obstat, quod æquum non videatur, vt ex vniuersi contractus alter contrahens obligetur ad alium; nam tres isti contractus possunt iniri per modum vniuersi; ita vt reuera tantum sit vnus contractus; qui proinde iustus erit; modo ea, quæ comitantur, exequentur æstimatione & iudicio peritorum mercatorum: & si contractus isti possunt iniri cum diuersis, vt omnes fateantur, cur non cum eodem?

214 Ex quo infert Lessius, formulam illam, nõ esse iniquam, quæ in Italia, & Antuerpiæ varijs linguis circumfertur, his verbis; *Ego infra scriptus, confiteor hoc meo chirographo, me accepisse à Titio mille aureos, vt eos impendam legitima negotiationi; & loco incerti lucri maioris, quod illi ex hac negotiatione posset competere, promitto me illi daturum sex in centum quotannis, & eiusdem summa periculum præstiturum.*

215 Ita etiam potest tradi grex centum ouium pascendus, ea lege, vt pastor præstet eum saluum, supplendo si quid forte etiam perierit; & præterea quotannis soluat aliquid certi pro fructibus. Vt tamen hic contractus sit iustus, necesse est, vt spes fructuum, ex illo grege sit tanta, vt iudicio prudentis æquiualeat oneribus, quæ pastori imponuntur, nempe obligationi præstandi integrum numerum, & soluendi quotannis certam pensionem.

216 Denique addit Lessius ibidem n. 32. hunc contractum non solum per se esse licitum, sed etiam esse expediens, præsertim hoc tempore, & ad salutem animarû, & ad commodum Principis, & ad cõpendium viduarum & pupillorû, eam contrahendi formam non prohiberi, sed permitti; id quod ibidem fufius profequitur; in fine concludens, totam hanc deductionem à primarijs Professoribus Sacræ Theologiæ Louoniensis Vniuersitatis esse examinatam, qui eam in omnib; & singulis suis conclusionib; probarunt, & vsui publico permittendam esse iudicarunt; ne, ppter umbras quasdam vsuræ hic contractus in posterum damnetur; cuius, prohibitione hoc tempore cum damno publico futurâ nõ dubitauerit. Hęc Lessius.

217 Nec obstat, quod Sixtus V. in constitutione edita An. 1586. 12. Cal. Nouemb. damnet, & reprobet omnes contractus in posterum ineundos per quos cauebitur personis, pecuniis, animalia, aut res alias

societatis nomine tradentibus, ut fors ipsa, etsi fortuito casu pereat, semper salua sit, & integra à socio recipiente restituitur; statuens, ut talis contractus posthac usurarius censeatur.

Quia non obstante hac constitutione, inquit Lessius loc. cit. is contractus in Italia maxime viget; & semper viguit ista forma contrahendi; & passim schedulis impressis extat, & versatur in omnium manibus. Vnde patet. illam constitutionem vel nunquam ibi fuisse receptam, vel certe non vetare hanc formulam, sed alio spectare. Multo minus fuit recepta hic in Belgio, ubi neque fuit unquam promulgata, neque cognita: quod à me pari ratione etiam de superiori Germania dici posse videtur.

218 Quæritur secundo; Quid sentiendum sit de contractu quodam peculiari & innominato, quo absque certo titulo, quinque pro centum annuatim accipiuntur. Fit enim in Germania passim, ut non habita ratione certi tituli, & specifici contractus, pro centum exigantur quinque, saluo capitali suo tempore reddendo; de quo quæstio est, an licitus sit. Etenim ex dictis colligitur, varijs modis licitum & illicitum esse posse.

219 Illicitus quidem erit primo, si vi mutui præcise (quia scilicet alter suo commodo pecuniâ data, ac in suum dominium redacta ad tempus uti potest) adeoque per usuram, quinarium illud lucrum exigatur: non obstante quocunque pietatis, necessitatis, vel consuetudinis prætextu, ut patet ex dictis de usura dub. 3.

220 Secundo illicitus est, si quis ita alteri tradat centum, ut nihil de iustitia, vel iusto titulo sollicitus, id solum curet & quærat, ut quinque pro centum obtineat; quocunque demum modo, seu licito, seu illicito: & multo magis, si quis per malitiam, omnem iustum titulum, puta lucri cessantis, damni emergentis, census, vel contractus societatis &c. expresse velit exclusum.

Tertio iniustus est, si quis præterat quidem aliquem titulum, puta census, contractus societatis, lucri cessantis &c. sed prætextus est falsus, ac titulus nullus: sine contrahenti hoc ipsum constet, siue de hoc plane nolit esse sollicitus.

221 Quatuor autem sunt modi tolerabiles eiusmodi contractû celebrandi, ut ex consultatione Theologorum Romanorum recte docet Valentia q. 25. pun. 3. Primo si suppetat titulus lucri cessantis, vel damni emergentis, vel aliquis alius, ob quem superius dub. 3. diximus, licite aliquid ultra sortem, etiam in mutuo accipi posse: qui titulus satis quidem est liquidus; sed in particulari non semper locum habet; præsertim quia hi tituli aliquo modo intendi, & nominati etiam duo in pactum deduci debent.

222 Secundo licitus erit, si vel expressa, vel implicita intentione in eatur contractus societatis, cum eo, qui lucrari potest; adiuncto duplici alio pacto, de assicurando scilicet capitali, & lucro quinario certo; relicto in compensationem eiusmodi onerû lucro incerto maiori, v.g. septem in centum; modo id ipsum lucrû merito ex eiusmodi societate sperari possit; vel certe per aliquam transactionem, quod plus, minusve detur, contrahentes sibi mutuo condonent, iuxta dicta superius.

223 Tertio, iustus erit, per modum census; si nimirum ab altero contrahente ematur census realis, utrinque redimibilis, adiuncto itidem pacto duplicis assicurationis, ipsius scilicet capitalis, & quinarie pensionis: cum præsertim abque his oneribus, quantum est ex iure naturali, facile possint censuâ, secundum prudentum æstimationem, non tantum quinque, sed etiam septem in centum accipere; unde remissis duobus, videri probabiliter possunt duo illa onera compensari, ut docet Valentia loco citato. Necessè tamen est, ut conditiones iure naturali ad censum requisitæ adsint; nec obstant leges positivæ, seu Pontificiæ, seu Imperiales, iuxta dicta dub. 4. Nec obstat, quod census eodem pretio redimatur, ut ibidem diximus.

224 Quarto, iustus & tolerabilis erit, si quis nullo certo titulo specificato, ex centum, homini vel qui lucrari solet, vel bona immobilia habeat, datis, consensu etiam eiusdè accedente, bona fide lucrari cupiat quinque, eo tandem titulo & modo, quo iuste possit modo & à parte rei adit eiusmodi titulus iustus; nec imprudenter sibi persuadeat contrahens adesse. Quem quidem modum, etiam à Theologis Romanis tolerabilem esse iudicatum, testatur Valentia loco cit. qui insuper existimat, eiusmodi lucrum (seclusa peruersa intentione, ac iure positivo) fere semper tolerari posse, per modum aliquem ex prædictis; modo prærequisitæ circumstantiæ obseruentur.

225 Neque tamen ideo nunquam poterit usura accedere; nihilominus enim poterit; vel ex malitia, vel ignorantia contrahentium; vel ex negligentia, aut etiam difficultate obseruandi requisitas circumstantias. Quare etiam monet Valentia, propter periculum, tres illos posteriores modos non esse suadendos; quamuis nonnunquam etiam expediet, ei, qui aliqui usuras exercere solet, ob certius malum euitandum, eosdem explicare; sicut etiam minus malum licite proponitur ei, qui aliqui ad maius malum inferendum est determinatus, ut docuimus disp. 2. q. 6. dub. 8. & consentit Valentia loc. cit.

226 Accedit, quod nunc in Germania paulatim, eiusmodi innominatus contractus quinarij lucri abrogatur; substitutis publica auctoritate certis contrahendi formulis, quemadmodum videre est in Synodo Diœcesana Brixinæ Anno 1603. habita, ubi in fine adduntur sex formulæ contrahendi & lucrandi quinque per centum, ex certis & liquidis titulis. 1. Per modum census perpetui, ex utraque parte irredimibilis. 2. Per modum census solum ex parte venditoris redimibilis. 3. Per modum census ex utraque parte redimibilis. 4. Per modum contractus societatis, adiuncta assicuratione capitalis, & lucri quinarij. 5. Per modum mutui, adiuncto titulo lucri cessantis. 6. Per modum mutui, adiuncto titulo damni emergentis.

Additur quidem circa secundam contrahendi formulam, posse easdem duas priores contrahendi formulas etiam usurpari in mutuo, ubi restitutio summæ capitalis solum in arbitrio mutuatarij posita est, modo mutentur termini. Verum secluso alio titulo, ex vi solum mutui, auctarium accipi non posse, constat ex dictis dub. 3.

227 Dices; vnum titulum accipiendi in mutuo au-

ctariû,

atarium, esse etiam dispositionem rationabilem superioris potestatis, seu consuetudinis æquivalentis. Cum ergo lucrum illud quinarium in mutuo etiam absque alio titulo ubique permittatur, & litiganti in tribunalibus adiudicetur, videtur tum vi consuetudinis, tum vi dispositionis superioris potestatis, esse licitum, quamvis nullus etiam alius titulus interueniat. Respondeo, negando consequentiam, Praxis enim illa iudiciorum supponit quidem, & quasi tacite præsumit, adfuisse & adesse iustum titulum accipiendi quinarium lucrum, uti reuera communiter re ipsa non abest; at vero non approbat eiusmodi lucrum, quasi per solum mutuum absque alio titulo iuste ac licite accipiatur. Quare nec in conscientia tutus est, qui in hoc contractu nullius alterius titularionem habet: esto absolute loquendo statui fortasse per vtramque; supremam potestatem, ex causa rationabili, lex posset, ut in omni mutuo (non vi mutui) absque alio titulo, quinque ex centum accipere liceat, ipsa dispositione magistratus titulum suppleante. Atque hi sunt præcipui contractus, qui in præsentem videbantur explicandi; de cæteris enim iam alibi diuersis in locis egimus; nimirum de ludo & sponsonibus, supra quæst. 6. dubio 9. de Pignore ac perceptione fructuum ex pignore, supra dub. 3. & partim etiam quæst. 6. dub. 2. de commodato qua ratione à mutuo differat, & cuius culpæ præstationem exigat, eodem dub. 3. & quæst. 6. dub. 2.

Solum de fidei iussione, affecuratione, deposito, & hypotheca hæc præterea notentur. I. Fidei iussio est alienæ obligationis in se susceptio, qua se quis obligat ad eam implendam, si debitor principalis non soluerit; siue id gratis fiat, siue pro debita compensatione. Quæ quidem obligatio inualida est, cū principalis debitoris obligatio omnino inualida est.

Requiruntur autem in diuersis fidei iussoribus, ac præsertim in muliere, certæ conditiones; quæ etiam pro marito fidei iubere non potest. Alioqui communi iure, omnes fidei iubere possunt; qui possunt principaliter obligari: & nisi facta sit exceptio, quando sunt plures fidei iussores, pro eodem debito, singuli tenentur in solidum.

II. Contractus affecurationis, est periculi alieni præstatio, seu gratis, seu certo pretio suscepta; quo casu, ad contractum emptionis & venditionis reuocatur. Iustus est, si fraus desit, & pretium sit periculo proportionatum, virorum sapientum iudicio: quod pariter etiam de fidei iussione dicendum est, ob parem vtriusque rationem.

III. Depositum dicitur, tum res ipsa, quæ alicui custodienda traditur, tum contractus, quo aliquid traditur custodiendum, ut integrum restituatur, ut colligitur ex l. 1. ff. Depositi. Et merito pro custodia iustum peritium exigitur.

Nec potest communi iure depositarius uti deposito, nisi ex consensu expresso, vel probabiliter præsumpto ipsius deponentis, vel quando depositum est res vsu consumptibilis, puta pecunia, triticum, &c. & depositarius certus est, se quando depositum repetetur, paratum habiturum tantundem, eiusdem mensuræ & bonitatis; tunc enim saltem non erit mortale uti deposito, ut docent Syluester V. De-

positum num. 10. Molina disp. 534. Lessius cap. 37. dub. 2. Quando autem depositum possit non reddi, & ad quam culpam teneatur depositarius dictum quæst. 6. dub. 2. & 15.

IV. Pignus & hypotheca, tum pro re ipsa, quæ creditori exhibetur, ad assecurandum debitum à debitore, tum pro contractu seu conventionione inter debitorem & creditorem, qua pignus seu hypotheca constituitur, tum pro obligatione quæ ex contractu nascitur, accipitur.

Differunt tamen, quod pignus proprie est rei mobilis; hypotheca rei immobilis: quæ etiam contrahitur vel expresse, nempe ipsa partium conventionione, aut decreto iudicis; vel tacite, nempe legis dispositione, ut in multis casibus accidit; uti videre est apud Syluestrum V. Pignus quæst. 2. Molinam disp. 526. Lessium cap. 28. dub. 6.

Vtraque hypotheca vel est vniuersalis; in qua omnia bona debitoris obligantur, tam præsentia scilicet, quæ futura, iuxta l. fin. Cod. Quæ res pignori: vel particularis, qua res certa obligatur: quæ semper afficit rem ad quemcunque; perueniat, donec vel solutum sit debitum, vel obligatio condonata, vel præscriptione extincta. Plura apud citatos.

DVBIVM IX.

Quidnam in particulari iudicandum, de varijs contractibus, & contrahendi modis, his proximis annis (Anno 1620. & seqq.) in Imperio, ubi moneta antiqua valor adeo excreuerat, visita-

Ad s. Thomæ 2. 2. q. 77.

Explicauimus hæc tenus breuiter communes, & ubique receptos contractus, & contrahendi modos, idque secundum communem Reipublicæ statum, ac consuetum pecuniæ, qua fere contractus reguntur valorem. Nunc ea difficultas paucis expendenda restat, quid sentiendum sit de varijs contractibus, & contrahendi modis, qui proximis annis ab anno 20. vsque ad annum 25. quo tempore valor Taleri imperialis (in se penitus inuariati) ad quatuor, sex, octo & denique decem vsque florenorum pretium excreuerat, in vsu fuerunt. Quæ quidem difficultas locum habet, tum in omni contractuum genere; tum præcipue in solutione debitorum antiquorum, in emptione tam mobilium, quam immobilium rerum, in locatione & conductione operarum, & in mutuo: de quibus singulis breuiter agendum.

Et quod ad debitorum solutionem attinet, cum per se constet, noua debita, tempore mutati valoris pecuniæ contracta, sub certo florenorum imperialium numero, per se loquendo, recte eodem numero, stante scilicet eodem pecuniæ valore, per soluta fuisse; quando quidem ea ratione inter creditorē &

debito-